

ע"פ 6491/20 - אחמד צאלחברגות' נגד מדינת ישראל - מנהל היחידה הארצית לאכיפה

בית המשפט העליון
ע"פ 6491/20

לפני: כבוד הנשיאה א' חיות

המערער: אחמד צאלחברגות'

נגד

המשיבה: מדינת ישראל - מנהל היחידה הארצית לאכיפה

ערעור על החלטת בית משפט השלום בירושלים מיום
6.9.2020 בבצה"מ 37889-08-20 אשר ניתנה על ידי
כבוד השופט ד' דמביץ;
תגובת המשיבה מיום 11.10.2020

בשם המערער: עו"ד ג'יאת' נאסר

בשם המשיבה: עו"ד אריה פטר

פסק-דין

ערעור על החלטת בית משפט השלום בירושלים (השופט ד' דמביץ) מיום 6.9.2020 בבצה"מ 37889-08-20
שלא לפסול עצמו מלדון בעניינו של המערער.

1. ביום 18.8.2020 הגיש המערער בקשה לביטול צו הריסה מנהלי כנגד מבנה ששייך לו ומצוי בכפר וולג'ה
(להלן: הצואה הנוכחי). כעולה מן הבקשה, זהו צו ההריסה השני שהוצא עבור מבנה זה; צו הריסה קודם ניתן ביום
16.5.2019 (להלן: הצו הקודם), ובקשת המערער לביטול נדחתה ביום 23.9.2019 (בצה"מ 41664-05-19) על ידי
אותו המותב שדן בהליך דנן. ערעורו של המערער על כך נדחה ביום 23.2.2020 (עתפ"ב 2765-10-19, השופטים
ריעקובי, מ' בר-עסוח'מ'לומפ).

הצו הקודם עמד בתוקפו עד ליום 1.5.2020 אך לא בוצע. בהמשך, ביום 6.8.2020, ניתן הצו נושא הערעור דן. המערער טען בבקשתו כי הצו הנוכחי מהווה ניסיון לעקוף את סמכותו של בית המשפט שדן בבקשה לביטול הצו הקודם, וכי התנהלות המשיבה פוגעת בין היתר באינטרס ההסתמכות של המערער. המערער סבר כי משהצו הקודם לא בוצע ואינו בר-ביצוע עוד, אין למשיבה סמכות להוציא צו הריסה חדש נגד אותו המבנה. המערער הוסיף וטען לקיומם של פגמים בהליך מתן הצו, וסבר כי יש לבטלו גם מטעמי חוסר סבירות ומידתיות. עוד ביקש המערער כי ביצועו של הצו הנוכחי יעוכב עד להכרעה בבקשת הביטול, ובית המשפט נעתר לבקשה זו בהחלטה מיום 19.8.2020.

2. לאחר שהמערער הגיש הבהרה בנוגע להיקף טענותיו בהתאם להחלטת בית המשפט, המשיבה הגישה תגובה מטעמה ביום 20.8.2020. לאור ההבהרות שהובאו בתגובה, נתן בית המשפט באותו היום החלטה המורה למערער להודיע עד יום 23.8.2020 "מה טענותיו הנוותרות". המערער לא הגיש הודעה במועד, ועל כן נתן בית המשפט ביום שלמחרת - 24.8.2020 - החלטה הדוחה את הבקשה לביטול צו ההריסה (להלן: החלטת הדחייה). בית המשפט ציין כי החלטתו מיום 20.8.2020 נצפתה על ידי בא-כוח המערער ביום 22.8.2020, אך הלה לא הגיש הודעה או בקשת דחייה. משכך קבע בית המשפט כי יש לראות במערער כמי שזנח את בקשתו; מה עוד, ש"משהוגשה התשובה הסדורה של המשיבה (עלנספחיה) ובכך התאפשר לב"כ [המערער] עיון סדור בכל המסמכים הרלבנטיים, אין תימכה כיצמח קושי [למערער] להבהיר מהי תרעומתו".

בית המשפט ציין כי "מעבר לטענות סתמיות מכלמין וסוג (טענות שלא התייחסו למקרה הקונקרטי)", הטענה העיקרית בבקשה היא כי לא ניתן להוציא צו הריסה נוסף משחלף מועד ביצועו של הצו הקודם. באשר לטענה זו קבע בית המשפט כי "לשיטת [המערער] עצמו, לבה מחלוקת הוא משפטיו לא עובדתי", כי המערער שטח את טענותיו בנושא במסגרת הבקשה לביטול הצו, וכי משהוגשה תגובת המשיבה אין צורך בקיום דיון פרונטלי בעניין זה. לגופו של עניין דחה בית המשפט את טענת המערער וקבע כי אין מקום להקנות "חסינות" לנכס שהוצא בעניינו צו הריסה מנהלי אשר תם המועד לביצועו. עוד קבע בית המשפט כי בחירתה של המשיבה לפעול להוצאת צו הריסה חדש, חלף הגשת בקשה להארכת מועד לביצוע הצו הקודם, הייתה ראויה בנסיבות העניין. בית המשפט הוסיף ודחה את טענות המערער בגין פגמים בהליך עשיית הצו, וציין כי "לא בכדי נמנע" כ"כ [המערער] מלהודיע מהי תרעומתו" בהיבט זה. בית המשפט הוסיף והתייחס למחלוקת עובדתית שהתגלעה בין הצדדים בשאלה אם המערער המשיך בביצוע עבודות בנכס מאז שניתן הצו הקודם, וציין כי עיון בחומר הראיות שהוגש "מעלה לכאורה כי בוצעו עבודות" - אם כי נושא זה "אינו מטריאלי", שכן גם קבלת טענתו העובדתית של המערער לא תשנה מהתוצאה המשפטית בעניין מתן הצו הנוכחי. בית המשפט סיכם באומרו כי "משזנח [המערער] את בקשתו, משנמצא כי אין ממש בטענות המשפטיות של [המערער] ומשלא הוצגה ולראיה ראשונית לפגם חמור בצו, נדחת הבקשה [...]".

3. ביום 25.8.2020 הגיש המערער בקשה לביטול החלטת הדחייה, בה הוסבר כי בא-כוחו קיבל ביום 20.8.2020 הודעה לפיה עליו להיכנס לבידוד עקב חשיפה לחולה קורונה, וכי הצורך בהתארגנות ובעריכת בדיקת קורונה הוביל לאיחור של יום אחד בהגשת התגובה - אך אין משמעות הדבר כי המערער זנח את בקשתו. עוד טען המערער, בין היתר, כי לאור האמור בתקנה 8 לתקנות בתי משפט לעניינים מינהליים (סדרין), התשס"א-2000 ממילא יש לקיים דיון בבקשה לביטול הצו. המשיבה הודיעה ביום 30.8.2020 על הסכמתה לביטול החלטת הדחייה, ועל כן נעתר בית המשפט בהמשך אותו היום לבקשת המערער וביטל את החלטת הדחייה.

4. ביום 2.9.2020 הגיש המערער בקשה לפסילת המותב. המערער טען כי מהחלטת הדחייה, אשר ניתנה בפירוט ודנה במרבית הסוגיות שהועלו בבקשה לביטול הצו, עולה כי בית המשפט גיבש את עמדתו ו"קבע את גורל הבקשה

לדחיה". החלטת הדחייה אמנם בוטלה, אך לשיטת המערער לא ניתן להתעלם מקיומה או מתוכנה וקיים סיכוי "אפסי" שבית המשפט ידון עתה בתיק ללא דעה קדומה. בפרט נטען כי בית המשפט גיבש דעה בנוגע לשאלת סמכותה של המשיבה להוציא צו הריסה חדש לאחר שהצו הקודם פקע; בנוגע לשאלת "עקיפת" ההליך שעסק בצו הקודם; בשאלת קיומו של פגם בהליך הוצאת הצו; וכן בנוגע לשאלת הצורך של המדינה לפעול במיידיות לביצוע צו הריסה מנהלי. בהקשר אחרון זה טען המערער כי בית המשפט אף אימץ פרשנות להוראה בחוקהתכנון והבניה, התשכ"ה-1965 אשר לא נטענה על ידי המשיבה. המערער סבר כי בית המשפט גיבש דעה גם בנוגע לטענותיו העובדתיות, וזאת בטרם הוגשו ראיות ונשמעו עדים בעניין זה. המערער הוסיף והפנה לשני פסקי דין בהם הורה בית משפט זה על פסילת מותב (ע"פ 2981/20 תלגנים/זמזמות/לבינה/בע"מ עירייתרמתגן (23.6.2020) (להלן: עניין תל גנים); ע"א 3591/19 קלימיני/גיל (21.7.2019) (להלן: עניין קלימיני)) וסבר כי ניתן להקיש מהאמור בהם לענייננו.

5. המשיבה הגישה את התנגדותה לבקשה ביום 6.9.2020 וטענה כי הכרעה בעניינים משפטיים אינה יכולה לשמש עילה לפסילת המותב, וזאת בין אם ההכרעה ניתנה בהליך דומה ובין אם ניתנה בהליך דן. עוד טענה המשיבה כי היה מקום להגשת בקשת הפסילה יחד עם הבקשה לביטול החלטת הדחייה, והפנתה בהקשר זה לאמור בע"פ 5429/18 טבכולני/הועדה המקומית לתכנון ובניה/אשקלון (9.8.2018) (להלן: עניין טבכול). באותו היום הגיש המערער הודעה בה נטען, בין היתר, כי גם כשעסקין בטענות משפטיות יש צורך לקיים דיון ולשמע את עמדות הצדדים; וכן כי נסיבות עניין טבכול, שם הורה בית משפט זה על פסילת המותב, דומות לנסיבות ענייננו.

6. ביום 6.9.2020 דחה בית המשפט את בקשת הפסילה. בהחלטתו ציין בית המשפט כי החלטת הדחייה ניתנה מתוך הנחה שהמבקש זנח את ההליך, כך שההכרעה בסוגיה המשפטית ניתנה למעלה מן הצורך. בית המשפט הבהיר כי לא היה נותן את ההחלטה טרם קיום דיון אילולא סבר שהתיק נזנח, כי "החלטה עתידית תינתן לאחר שהתיק יהיה מעובה יותר", וכי בית המשפט אינו מחויב להחלטת הדחייה שבוטלה ואין בכוונתו "לגרום לצדדים 'להיות מחויבים' לה. עוד הודגש כי כל בית משפט "מורגל בדיון מחדש בהליך", בין כאשר ערכאת הערעור מחזירה את הדיון בתיק לאותו המותב בערכאה הדיונית ובין עקב ביטול החלטה שניתנה. בית המשפט הוסיף כי חזקה שהדיון בהליך יתקיים בלב פתוח ובנפש חפצה, כי דעתו אינה נעולה וכי ההכרעה תינתן על בסיס "כלל התיק".

7. מכאן הערעור דן, בו חוזר המערער על טענתו בדבר נעילת דעתו של בית המשפט קמא. המערער מוסיף כי האמין שבית המשפט יפסול את עצמו מיוזמתו, וכי בקשת הפסילה הוגשה משנוכח המערער לגלות כי בית המשפט מתעתד להמשיך ולדון בתיק. לשיטת המערער, מכיוון שמרבית הסוגיות שהועלו בבקשה לביטול הצו הן משפטיות באופיין, הרי שלחקירת מצהירים תהא אך תרומה מועטה להכרעה בסוגיות אלו. על כן, כך לטענת המערער, קביעתו של בית המשפט כי ההכרעה תינתן כשהתיק יהיה "מעובה יותר" אינה מבטלת את הקושי שנוצר בענייננו. המערער מוסיף כי "קשה להלום" טענה לפיה בית המשפט לא יושפע מהדעה שהביע בהחלטת הדחייה. עוד טוען המערער כי אין ענייננו דומה למצב בו ערכאת הערעור מחזירה את התיק לערכאה הדיונית, שכן במקרה כזה מוחזר התיק בצירוף הנחיות והצבעה על הפגמים שנפלו בהחלטה – בעוד בענייננו קביעותיו של בית המשפט "עדיין מרחפות מעל ההליך".

8. המשיבה מצדה סבורה כי דין הערעור להידחות. לשיטתה בית המשפט לא גיבש דעה ברורה בנוגע להליך, וניתן ללמוד על כך הן מתוכן החלטת הדחייה – שהטעם העיקרי שהובא בה היה זניחת הבקשה מצד המערער – והן מהתנהלות בית המשפט לאחר מתן ההחלטה ומהבהרתו כי ידון בהליך בלב פתוח ובנפש חפצה. עוד מפנה המשיבה לפסיקה שממנה עולה כי עובדת ניהולם של הליכים דומים או סוגיות משפטיות דומות בפני אותו מותב אינה מקימה כשלעצמה עילת פסלות. לאור כל זאת טוענת המשיבה כי לא הוכח בענייננו חשש ממשי למשוא פנים מצד המותב.

המשיבה מוסיפה כי אין מקום להשוות בין עניין תל גניסועניין קלימילעניינו: בשונה מעניינו, בעניין תל גניסקבע המותב קביעה קטגורית שאינה מסויגת ותוך שנפלה בהחלטתו טעות משפטית מהותית; ובניגוד לעניין קלימי, בעניינוהתקבלה החלטת הדחייה על בסיס "ראיות לכאורה" ומבלי שנשמעו עדויות או התקיימו דיוני הוכחות. לעמדת המשיבה, ניתן להקיש לעניינו ממצב שבו המותב הדין במעצרו של נאשם דן גם באישום לגופו, וגם במצב כזה נפסק כי לא מתקיימת בהכרח עילת פסלות.

9. לאחר שעיינתי בערעור ובתגובה לו באתי לידי מסקנה כי דינו להידחות. בית המשפט קמא הבהיר שמסקנתו בהחלטת הדחייה ניתנה על בסיס הראיות והטענות שעמדו בפניו נכון למועד נתינתה, והדגיש כי המשך הדיון בתיק ייעשה בלב פתוח ובנפש חפצה. בית המשפט קמא אף הדגיש בהחלטתו הדוחה את בקשת הפסילה כי החלטת הדחייה ניתנה תחת ההנחה שהמערער זנח את בקשתו לביטול הצו, וכי "אלמלאסבורהיהביתהמשפטכיהתיקנזנח, בוודאישלאהיתהניתנההחלטהטרםקיוםדיון". ואכן, משהתברר מצב הדברים לאשורו ואף ניתנה הסכמת המשיבה, ביטל בית המשפט את החלטת הדחייה והורה על קיום דיון בהליך. התנהלות זו אינה מעידה על קיומו של חשש למשוא פנים או על נעילת דעתו של בית המשפט, ומשכך לא ראיתי מקום להורות על פסילת המותב בעטיה.

10. אף אינני סבורה כי יש מקום להקיש לעניינו מפסקי הדין שאליהם התייחסו הצדדים, וזאת בשל ההבדלים בין הנסיבות אשר נדונו שם ובין נסיבות הערעור דנן. כך, עניין תל גניסועניין טבקולעסקו בהחלטות אשר בניגוד לעניינו לא בוטלו על ידי המותבים במסגרת החלטה עוקבת. בנוסף, עניין קלימיועניין טבקולעסקו בהחלטות שפורסמו טרם השלמת שלבי ההליך הנדרשים (בעניין קלימילא הוגשו הסיכומים, ובעניין טבקוללא התקיים דיון שהמותב הורה במקור על קיומו). בעניינו, לעומת זאת, החלטת הדחייה התקבלה נוכח ההנחה שהמערער זנח את בקשתו והיא בוטלה לאחר שהובהר כי לא כך הדבר.

11. אשר על כן, הערעור נדחה.

ניתן היום, ז' בחשוון התשפ"א (25.10.2020).

ה נ ש י א ה